

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 24 Cor.
 Pe un jum. . . 12 . .
 Pe o lună . . . 2 . .
 Num. de Duminică
 Pe un an . . . 4 Cor.
 Pentru România și
 America . . . 10 Cor.
 Num. de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe
 un 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Miksa utca 2—3.

INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.

Manuscripte nu se în-
 poiază.

Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Congresul studenților români.

După multe și neodihnite silinți din partea comitetului organizator, lucrările pregătitoare ale congresului studențesc sunt terminate și, după cum ne vestește azi o telegramă a comitetului, s'a fixat și ziua și locul întrunirii, definitiv. Congresul se va întruni, conform acestei telegrame, în 28 August st. n., în capitala culturală a tuturor românilor, în București.

Rămâne ca studenții români de pretutindeni, să se pătrundă de însemnătatea congresului și, prin afluența lor cât mai numeroasă, să facă din el ceiace trebuie să fie: un eveniment național memorabil.

Ținem de o supremă datorie națională a studenției române din Ungaria, ca în deosebi ea să dovedească cel mai viu în eres pentru congres și cea mai caldă însuflețire pentru idealul cultural, în a cărui slujbă se va pune uniunea studenților români.

Acest ideal va trebui să plutească neîncetat și cu atât mai lămurit înaintea lor, cu cât suflarea culturii ungurești se va trudi mai îndârjită a-l stânge.

Studenții noștri să nu se sperie de opreliștea ministrului Apponyi. Lor nu li-s'a comunicat în formă oficială nici o ordonanță a ministrului și nici nu se știe în formă pozitivă, dacă există o astfel de ordonanță ori nu. Dar oricâte și oricari ar fi măsurile de intimidare ale ministrului, ei să înfrunte cu mândrie dârză primejdiile, cari nu vor fi mari și poate nici nu vor ame-

nința, căci e greu de închipuit, să meargă în temeritatea sa guvernul până acolo, ca să sporească dovezile intoleranței sale șoviniste cu una atât de revoltătoare, cum ar fi pedepsirea universitarilor români pentru participarea lor la congresul din București, care e un congres cultural și nu politic.

Ar provoca o volnicie ca asta un resentiment tot atât de viu, în întreaga lume cultă, cum e acel stârnit azi de memoriul medicilor români.

Pânăcând studenților universitari unguri li-e permisă orice manifestație politică, și acțiunile lor, fie chiar îndreptate contra guvernului, sunt puse de-adreptul subț ocrotirea autorităților și a poliției, — studenții români au fost prigoniți întotdeauna decăteori au cutezat să dea și ei un semn de însuflețire națională, foarte arare, în vremuri de grele suferinți ale neamului. Veșnic cu inima sângerândă, răniți în sentimentul lor cel mai sfânt, în dragostea de limbă și neam, studenții români au păstrat totuși entuziasmul virginal pentru cauzele noastre obștești. Ei au știut aduce în trecut jertfe mari, primejduindu-și uneori cariera chiar pentru drepturile și libertățile noastre naționale. Nu credem să se fi stâns în sufletul generației de azi flacăra entuziasmului național, căci ar fi fatal pentru viitorul nostru. Studenții trebuie să ne dea acum o dovadă, că sunt pătrunși de idealul cultural al neamului.

Participarea lor la congres nu va putea fi răstălmăcită pe placul guvernului, căci programul congresului e închinat exclusiv

culturei românești, al cărei avânt nu va putea fi stavilit de nici o putere din lume, decât de netrebnicia, lașitatea și inconștiența noastră națională.

Curentul malaric, duhul șovăirii și al lașișității ce pătrunde ici-colo în straturile noastre suprapuse, rămâie departe de sufletul cinstit al tinerilor noștri. Ei sunt chemați să învioreze sentimentul demnității naționale ce amorțește pe alocurea de gerul culturii ungurești.

Nu vor suferi să fie violențați în exercițiul libertății lor individuale și își vor mărturisi convingerile cu fruntea înălțată. Chiar dacă nu s'au înțeles dinainte asupra modului cum au să se prezinte la congres, ei vor pleca, fiecare, de pela vetrele lor, și vor trece granița, în inimă cu entuziasmul cald pentru aspirațiile noastre culturale.

Se vor înrola subț flamura desfășurată la București, făcând în conștiința lor jurământ mare și sfânt de a se face propovăduitori neînfricați ai unității culturale a tuturor românilor.

Vor pecetlui acolo, în elanul înfrățirii, solidaritatea națională între conducătorii de mâine ai neamului. Legăturile de frățietate ce vor încheia acolo în semnul acelorași aspirații, vor rămâne săpa'e în inimile lor, ca să rodească mai târziu pentru prosperarea și înălțarea neamului.

Nu mai e mult până la congres. Studenții români nu se vor lăsa violențați în exercițiul libertății conștiinței și a convingerilor lor. Ei nu trebuie să se sperie de opreliștea lui Apponyi, chiar dacă ar exista, și nu

FOIȚA ZIARULUI «TRIBUNA».

Lemn tare.

De Ion Gorun.

Trecuseră patrusprezece ani de când nobilimea ungurească se pregătea pentru ziua cea mare, prorocită ei de «baronul orb» Nicolae Veszélyi. — Mănuirea armelor să fie deprinderea voastră de fiecare zi, — spusese ei tinerimei care, după dizolvarea dietei din 1834 venise, și speriată și revoltată, să-i ceară sfatul și îndrumarea. Și se pornise tinerimea pe mănuirea armelor. «Baronul orb» nu o vedea, dar auzia ciocnirea oțelilor și pocnetul puștilor și pistoalelor, și cu ochii sufletești ghicea ținta lovită și destoinicia câștigată... Numai pentru viitorul mai depărtat al nației sale rămânea baronul tot orb; căci nu-și punea, în puterea armelor, numai nădejdea desrobirii poporului său, ci și pe aceea a robirii altor popoare.

Nu numai în mănuirea armelor se deprinsese nobilimea maghiară, ci și în alături de societăți și cluburi secrete, prin cari se întreținea ura împotriva asupritorului și alături de dorul de răzbunare și visurile de mărire întemeiate pe lozincă de adevărată nebunie, de adevărat delir național: «Să facem unguri și din pietre!» — «Tot omul să fie om, — și maghiar!»

Anul cel mare, 1848, a găsit multe astfel de societăți secrete și cluburi, mișunând, fierbând; dintr'însele avea să izbucnească, în primăvara,

revoluția. Iar printre ele era și «tribunalul negru» din Târgul-Murășului, care-și propusese, ca deosebită menire, să pună la cale «chestia românească», una din cele mai grele ce sta în drumul visurilor mărețe maghiare. Cum? Cu prea puțină bătaie de cap: Fiindcă numai conducătorii erau cari așteptau și puneau poporul împotriva, deci să piară conducătorii! — turma va pleca atunci găul spre tăiere, sau ascultătoare va ține pasul în urma «baciului ungurean»... Cuvânt de ordin a dat dec: «tribunalul negru» din Târgul-Murășului: să se răpună, până la unu, toți valahii, știutori de carte din Ardeal și din țara ungurească.

Bora Arpad, cap de bandă, investit cu rang ofițeresc, a cerut el însuși să i se dea pe mână și spre stârpire un cuib din cele mai primejdioase de cărturari români, acela din Petrid, lângă Turda, unde preotul Ioan Pop Bariț crescuse nu mai puțin de cinci feciori și în carte ungurească, și în carte, dar și mai mult încă în simțire, românească. Ei, își aducea aminte săcuiul, din școală.

Puiul de valah îl lăsa departe în urmă la carte, — la cartea ungurească totuși! — și măcar că o știa mai bine decât el — în discuții vorbea cu mândrie numai de originea lui romană. — Frumoasă origine — spunea Bora Arpad; — neam de tâlhari, iată ce au fost romanii și cu ce vă mândriți voi romanii. Se știe doar că Romulus și Remus... Se știe doar că romanii au stăpânit toată lumea astăzi încă li-se închină! — și au croit legi cărora răspundea puiul de valah, și nu se da nici mai departe bătut, ci zdrențuiți de tot ieșiau Atila, Arpad și chiar sfântul Ștefan, din discuție. — Nici

n'a fost puțină otrava pe care a strâns-o în sufletul puiul lui de săcui.

Avea să și-o reverse acuma din belșug asupra obraznicului de valah, asupra neamului lui întreg, și mai ales asupra fratelui mai mare primejdiosul acela de Gheorghe, — cel ce scotea la Brașov o «Gazetă» pe care o chema a «Transilvaniei» și o «Foaie» prin care avea pretenția să lumineze mintea și să înalte inima valahilor cu ajutorul literaturii... Literatură valahă! auzi absurditate! limbă barbară de robi incuți — și literatură!

Iscoade aduseseră lui Bora știința că toți cinci frații erau acasă, în jurul patului bătrânului, care zăcea de mai multă vreme. Și totuși, când husarii au intrat cu sgomot în curte și Bora însuși a dat năvală în casă cu câte un pistol întins în fiecare mână, — n'meni nu li-s'a arătat în cale; o tăcere de moarte ca dintr'o casă pustie, i-a întâmpinat. — Au prins de veste, au fugit mișei! scrâșni săcuiul. — Tocmai din fundul unei odăi întunecoase îi ajunse până la urechi o tusă seacă...

— A! hohoti bravul ofițer, tot a mai rămas unui aici; l'au lăsat pe bătrânul și au tulit-o cu toții. Asta numai un valah e în stare s'o facă!

În pragul odăi se ivi acum bătrânul, înalt, slab, cu ochii scânteietori de friguri, duși în fundul capului, sprijinit într'o cârjă, abia ținându-se pe picioare. Auzise vorbele săcuiului, și nu s'a putut răbda.

— Aci sunt, taie-mă, împușcă-mă, — grăi scurt, hotărât, strângându-și la fiecare cuvânt, toate puterile; — dar nu-mi batjocori copiii...

— O, sărace, — îi aruncă săcuiul vorba cu

trebuie să ia în seamă amenințările ziarelor ungurești. Nedumeririle, trezite în gândul lor de amenințările acestei prese, să se risipească, asemenea unui vârtej de frunze pălite, la suflarea caldă a entuziasmului ce vine dinspre București. *Un student.*

Regele Carol nu va vizita pe împăratul Francisc Iosif. Corespondentul nostru din Viena ne scrie: Știrea dată de un ziar din Viena că la legația română de acolo a venit încunoștințare oficială despre vizita ce regele Carol va face împăratului Francisc Iosif nu e adevărată. La legația română din Viena nu se știe despre această vizită decât după ziare. De altfel, e probabil că vizita nici nu va avea loc și că regele Carol nu va părăsi țara anul acesta.

In jurul hotărârii medicilor români din Viena. »Keleti Értesítő« publicase o informație tendențioasă, după celebra »Ungaria«, prin care susținea că printre medicii români de dincoace de munți circulă un formular prin care medicii români se obligă să nu ia parte la congresul din Budapesta. Acest formular n'ar fi fost iscălit decât de câțra cinci medici români din Viena; medicii din Bucovina ar fi refuzat să se solidarizeze cu ceilalți.

Ziarul »Neue Freie Presse« a reproduces această știre. Atunci d. dr. Lazar Popovici a trimis acestui ziar o desmințire, prin care spune că nu-i adevărat că printre medicii români ar circula un astfel de formular, medicii români din Viena au decis singuri în mod independent să se solidarizeze cu cei din România și că și printre medicii români din Bucovina se agită acum ideea de a lua o hotărâre în această chestie. În general putem fi siguri că în afară de unii medici români cari se află în slujba statului maghiar, nici un român nu va lua parte la congres.

»Neue Freie Presse« publică desmințirea d-ului Lazar Popovici fără nici un comentariu.

Intrevedere între d. Brătianu și Milovanovici. Din Marienbad se anunță că ministrul de externe al Serbiei, Milovanovici, va pleca la Karlsbad spre a se întâlni cu primul ministru al României, d. I. Brătianu.

Congresul studentesc și ungerii. Ni se scrie: Delegatul comitetului organizator al congresului studentesc dela Iași, d. Mircea R. Șirănu, primește din partea studenților români ardeleni zilnic scrisori, în cari se arată ce măsuri severe a luat guvernul unguresc contra lor, pentru a-i împiedica să vie la congres. Toți studenții români sunt spionați, în deosebi conducătorii studenților transilvăneni. Tuturor acelor cari au cerut pașaport pentru România, li s'a refuzat emiterea pașaportului, pe motivul că minist. de interne, în urma intervenției ministrului instrucțiunii publice, a dat o circulară prin care oprește să se dea studenților români pașapoarte pentru România. Prefecții și subprefecții din ținuturile locuite de români au primit ordine severe să țină socoteală de toți studenții români cari vor părăsi comuna lor în timpul când se ține congresul. Pentru a putea bine controla pe studenți, subprefecții au organizat un adevărat serviciu de spionaj; în unele părți nici chiar secretarul epistolar nu se mai respectă. În urma agitației intense care s'a făcut în presa maghiară împotriva congresului studentesc dela Iași, guvernul a înțrețit măsurile de oprire a studenților ardeleni așa, că i un adevărat erou acela care va trece granița. Nădăjdum că studenții noștri, nu se vor lăsa terorizați de aceste măsuri ridicole, și vor merge cât mai mulți la București.

Părerii cu privire la o nouă fundamentare a învățământului nostru primar.

VII.

(Continuare.)

În ce privește *cântările* sunt de convingerea că, se dă o prea mare atenție cântărilor bisericesti în paguba celor lumești. În privința celor dintâi va trebui lăsată biserica, în prima linie, să-i influențeze pe copii, iar școala să-i deie numai un ajutor. Rău e și faptul, că cântările bisericesti se învață mecanic, adică nu se dă nici o importanță înțelesului lor, ci se torăie fără nici o reflexie, ceea ce zace mare parte și în vina bisericii, care nu dă nici o atențiune prediciei, ci reduce totul la serviciul divin unde gura are un rol de căpetenie, iar mintea nimic. Din înprejurarea că nu se gândește nimeni la ce cântă, rezultă și caracterul șters, lipsit de orice frumusețe al cântărilor copiilor în biserică, pe cari adese-

ori e un supliciu să le ascuți. Lipsește sufletul, și în cazul acesta e zadarnică orice opintire care nu ține cont decât de forme. Cântarea bisericască stă în strânsă legătură cu catechismul și cu serviciul divin a căror forță residă așa cum se practică la noi, tocmai în formalismul lor gol.

Ar trebui o mai intensivă ocupație cu cântarea lumească, în special cu doina care cuprinde întreaga gamă a simțirilor noastre. D. N. Bembea a atins această chestiune într'un articol din »Vatra școlară« (Nr. 4), în care pornește dela un punct de vedere corect. Mai rămâne de cercetat: cari sunt cele mai potrivite doine din mulțimea pe cari le cunoaște poporul nostru? Unele din acestea trebuie să aibă valoare generală pentru țara întreagă, altele numai pentru singuraticele sate. Unele au un substrat istoric și acestea vor fi binevenite și din acel punct de vedere că servesc ca bun material de concentrație.

Într'un fel de cântare mai trebuie luat în combinație, și anume cântarea religioasă. În poporul nostru trăiește o grămadă de versuri religioase (»versuri«) cari sunt alcături populare și ca text și ca melodie, chiar și când ele au fost create în mănăstiri (cari sunt după cum se știe pline de oameni simpli plecați de lângă coarnele plugului).

Astfel e o întreagă literatură religioasă — populară (adecă plină de cele mai mari eresii!) care se cântă în popor, și din care s'ar putea face o alegere potrivită și pe sama școlai. Ele ar putea fi aduse în legătură cu istoria biblică, care în felul acesta ar putea fi adâncită și mai bine prin elemente cari sunt vii în mijlocul popoului însuș. Prin o astfel de alegere s'ar mai săvârși și un al doilea lucru bun: alegându-se numai poeziile mai bune, ca text și ca melodie, s'ar putea arăta cât de fără valoare sunt unele din cele lăuate la o parte, prin ceea ce ar dispărea din circulație poeziile eretice și neartistice (ceea ce n'ar însemna nici decum o pagubă națională, căci, pentru studii folklorice, ele ar putea fi fixate și publicate).

Aceste poezii ar putea servi într'o privință și ca puncte de atingere între generația de astăzi, și generația mai în vârstă, între cari e o enormă depărtare și ca credință și ca cultură și ca idealuri. Ele i ar transpune pe copii într'o atmosferă mai senină, ca aceea în care au trăit înaintașii noștri de pe la începutul secolului trecut până în spre jumătatea lui, când aceste cântece și-au trăit veacul lor de om.

Și în sfârșit, *lucrul manual* în școlile de fete. Un nou punct vicios, care e din an în an tot mai vicios, ceea ce zace pe deoparte, în natura noastră ușuratică, iar pe de alta în lipsa unei

dispreț, — dar ei te-au lăsat aici pradă mâinii și răzburărei noastre, au grăbit la adăpost cu picioarele lor sprintene și nici unul n'a făcut pentru tine ceea ce odinioară a făcut Enea pentru tatăl său Anchise; măcar că sunteți și voi români, urmașii eroilor acelorora...

— Eroii nu suntem, — grăi iar părintele potolit; — suntem niște bieți oameni cari ne apărăm cum putem de dușmanul înrăit, și ne rugăm Domnului să-i îndrepte inima și să-i însenineze gândul!...

— Vă apărați! Așa vă apărați! Ucigași de tată sunt copiii dumnilale; — căci trebuiau să știe că vom fi fără milă...

— Ascultă, domnule...

Bătrânul se lăsa gemând pe o laviță lângă ușă.

— Ascultă, ca să nu te mai ostenești pe drumuri... Ieri noapte, pe la cântători, cum nu puteam să închid ochii, de boală, aud la fereastră o bătăle ușoară... Mă ridic în așternut și apropiu capul de grății... Era un om din sat de aci; în bătaia lunii l-am cunoscut. — »Cei vrei, Mitre?« îl întreb. — »Vreau, părinte, să-ți spun, îmi zice, că vine veste rea dela Turda. Un domn de-ai noștri a trimis pe un om să-ți spuie să vă luați cu toții de grabă pe aci, că vine dușmanul cu gând de moarte asupra d-voastră și a sfinției tale; și zice, părinte, să plecați chiar acum, că în toată clipa

poate cădea... — »Unde-i omul?« — »M'a întrebat: unde șade popa vost? I-am zis: las'că-i spun eu. Și a plecat îndată îndărăt. — »Bine, Mitre, ia-te binișor acasă și să nu mai spui la nimeni nimica...«

»Am rămas așa gândindu-mă ce i de făcut? Mă simțeam așa de slab, de nu m'aș fi putut țiri zece pași din loc... Copiilor însă să le zic să plece fără mine, ar fi fost înzadar... Ar fi alergat să facă rost de vr'un car, — dar pe vremea asta e greu, s'ar fi pierdut o zi poate, și carul umbla încet, și în vremea asta... dușmanul poate cădea în toată clipa« mi-a spus omul...

»Pe când mă frământam eu așa, aud ușa scârțâind... — »Par'că a fost cineva la fereastră?« mă întrebă Gheorghe... Atunci mi-a dat Dumnezeu un gând bun. — »Da, a fost, zic, a fost un om...« — »Ce vrea?« — »A venit un trimis din munți, dela lancu: zice că îndată să vă luați și să plecați într'acolo, că e mare nevoie de voi...« — »Apoi dumneata, tată?« — »De mine nu e nimic; mi-a spus omul că p'aci nu mai e primăjdie; toată puterea ungerilor din Turda are să se îndrepte spre munții lui lancu...« — »Da măcar unul din noi să rămână aci...« — »Nu, nici unul; mi-ajunge preoteasa să mă îngrijească... Nici nu mai mi-e așa rău...« — Și așa; cu părintescă poruncă și sub amenințare, amintiri, de părintesc blestem, i-am trimis numai decât pe toți. Spre dimineață mi-au sărutat mâna pe rind

și au plecat. Acu trebuie că fie aproape de strămtori...

— Dar zici de preoteasă; ea ce s'a făcut? Bătrânul zimbi amar.

— Asta nu ți-o spune-o, vezi. O fi trecut și ea dealul de spaima voastră, prin păduri...

Stătea Bora Arpad în fața bătrânului acestuia slab ca umbra, și întreaga îndărjire a »tribunului negru« prindea a se îmulia în inima lui. Ce ar fi zis însuși »tribunalul« să fi stat aci de față?...

Afară, husarii stăteau gata. Căpitanul apărui în tindă.

— Aidem băeți! Ne întorcem; pe moș popa îl lăsam până una alta aci... — »Lasă, ce credeți? — urmă văzând fețele ciudose mirate ale husarilor, — o să-l luăm noi când s'o mai întrema, să-l spânzurăm cu pompă la Turda... Ce să ne stricăm acu praful de pușcă pe stârvul ăsta?«...

Dar când fură departe husarii, Bora Arpad mai întoarse odată capul spre casa popii ce începea să se piardă în zare, și murmură scrâșnind din dinți:

— Din tare lemn sunt ciopliți, totuși, tâ'harii ăștia de valahi!...

Boalele secrete!

scurgera, arderea, atât la bărbați cât și la femei, după cum o dovedesc scrisorile de recunoștință se vindecă foarte repede prin medicamentul »Gonotol«. Acest medicament se bea. Prețul unei sticle 6 cor. comanda de 3 sticle cu 12 cor. se expediază franco. Se capătă pe lângă cea mai mare discrețiune dela Farmacia Salvator în Buma nr. 1 (Slavonia).

pregătirii sistematice a învățătoarelor noastre. Căci, în adevăr, cum stăm cu acest lucru manual? De fapt fiecare învățătoare face cum o taie capul și cum se întâmplă că în lipsa unei pregătiri serioase și a unui control, cele mai multe nu iau lucrul destul de serios, urmările sunt atât din punctul de vedere al culturii naționale cât și din punct de vedere economic și estetice adânc-adânc subțero.

Chiar sub auspiciile școlii și-a făcut intrare în satele noastre un lux ordinar, lipsit de orice gust, s'a părăsit pe alocurea portul național și s'au înlocuit minunatele motive românești, cu motive străine de cea mai proastă specie.

E un lung capitol dureros care ar trebui scris în această legătură.

Aceasta nu mai poate merge așa! Trebuie să ne întoarcem din »boltele« străine, acasă la noi; la țesăturile noastre cari au stors admirația străinilor, la cusăturile noastre în cari nu ne întrec nici un alt popor, la comoara noastră care ne amintește în fiecare clipă de strămoșii noștri și de sufletul nostru național.

Ca câte o palmă strașnică m'au atins câteva cazuri pe cari le-am observat în această privință în cursul petrecerii mele în Germania, cazuri cari nu pot să nu le amintesc aici.

În muzeul etnografic german din Berlin (Museum für deutsche Volkskunde) se află niște superbe țesături românești din Ardeal, date ca țesături săsești, pentru cari custodele nu găsește din destul cuvinte de laudă. Când i-am spus că ele nu sunt săsești, ci românești, n'a vrut să mă creadă. Nu-și putea închipui ca niște »valahi« să poată produce astfel de lucruri de o înaltă valoare artistică — și sunt sigur că m'ar fi crezut și mai puțin dacă i-aș fi spus că acel popor care e în stare să lucreze astfel de cap'd'opere, nu e în stare să le și iubească (măcar cât i le iubesc străinii) ci preferă stambe cumpărate de pe la te miri ce jidani sau tăuți.

În același muzeu sunt fotografiile din Rășinari, Săliște și Polana, date de asemeni ca reprezentând sași din »Siebenbürgen«. Mă gândeam la albumurile de cărți poștale ale domnișoarelor noastre, pline de câte și mai câte balerine și alte comedii, numai nu de porturi românești.

Altădată eram la o conferință în Jena, încunjurat, se înțelege numai de lume străină, când de-odată zăresc în mâna unei doamne un pompadour în motive românești.

Am rămas ca electizat de bucurie, că presupuneam că cine l poartă e din neamul meu. Mare mi-a fost însă surprinderea când am aflat că aceasta doamnă era o săsoaică din Ardeal maritată în Germania, și că era foarte mândră pe să-

culeciorul ei »ardelenesc« despre care nimeni nu știa că e românesc. — Și iarăș mă purta gândul pe la »salioanele« noastre, pe la »ridicurile« de catifea și pe la câte și mai câte alte lucruri ridicate din viața noastră.

Altădată am întâlnit la o expoziție în München pe o domnișoară româncă foarte cultă din Sibiu, purtând o bluză în motive românești, ceea ce m'a atins cu atât mai plăcut că mai mulți cunoscuți dela noi s'au pronunțat în cele mai măgulitoare cuvinte despre arta noastră populară, care dă hainei un deosebit farmec.

Iată deci că arta noastră populară stârnește admirația străinilor, după cum s'a dovedit și în expozițiile din anul din urmă din Berlin și Amsterdam. Mai putem sta la îndoială să o prețuim noi, cei cari suntem stăpânii ei? Și mai poate sta indiferentă școala față de această problemă?

(Va urma.)

Ungaria înaintea Europei.

Subt acest titlu ziarul »La Patrie« din București scrie următorul prim articol:

»Acum cite-va zile, »Pester Lloyd« a făcut o măr-turisire, care trebuie să fi costat mult orgoliul național ungar. Recunoaște faptul că din toate părțile străinătății se atacă politica ungurească și reputația lor de stat civilizat. Imputarea din urmă mai ales, trebuie să-i atingă în mod viu. Mai întâi sunt, spune jurnalul unguresc, atacurile presei franceze, în chestia procesului din Agram și scrisoarea jurnaliștilor francezi adresată clubului presei ungare »Othon« dar destinată, evident să miște opinia publică în Europa.

Apoi presa engleză s'a declarat de asemeni, în multe rânduri, contra Ungariei, inspirându-se din publicațiile scriitorului englez ce semnează »Scotus Viator«. De altfel autorul acesta este în mod deosebit, puțin apreciat de »Pester Lloyd«, care îl acuză de a fi aruncând, cu scrierile sale, »săgeți veninoase« contra Ungariei.

Însfârșit, Germania, ea însăși se întoarce împotriva Ungariei, judecând sever politica și »cultura« sa. D. dr. G. Bunzel, Graz tocmai a publicat o carte »Austria și Ungaria« în care ungerii sunt destul de biciuiți. Dar ceiace mișcă mai ales pe »Pester Lloyd« este, tocmai că profesorul Gustav Schmoller din Berlin, foarte cunoscut și în mod înalt apreciat în Ungaria, face în revista sa »Jahrbuch für Gesetzgebung Verwaltung und Volkswirtschaft in Deutschen Reich«, cel mai mare elogiu, cărții dlui Bunzel, Graz.

»Pester Lloyd« ar fi putut face încă, un mare număr de alte citațiuni. Nu numai în Franța, Anglia și Germania se respinge politica Ungariei, și se apreciază în mod sever grobiană sa manieră de a proceda cu naționalitățile. Un mare număr de jurnale italienești și-au exprimat fără nici un înconjur, antipatia

lor desăvârșită față cu asemenea proceduri; tot astfel dupăcum în dese rânduri a făcut-o și presa belgiană și presa independentă și cosmopolită din Elveția și în particular »Jurnalul Genevei«.

Constatările acestea ar trebui să puie pe gânduri pe vecinii noștri. Oare să fie cu puțință ca toate națiunile Europei să se înșele judecând pe unguri așa sever și ca numai ei infailibili să aibă dreptate, împotriva tuturor? Chiar admitând ca toate imputările ce li-se aduc să fie într'u câteva exagerate, nu poate fi mai puțin adevărat că tot rămâne mult real, pe care să se bazeze.

Tocmai pentru aceasta și »Pester Lloyd« discută foarte serios asupra cărții D-rului Bunzel-Graz, jurnalul unguresc simte multe asemănări în ceia ce se spune și ceia ce există pentru ca să aibă nevoia unei asemenea discuții.

Lucru bizar și care arată în deajuns cum politica ungurească a fost tot-deauna strîmtă și nelogică.

Pentru a sprijini teoriile separatiste, scumpe ungerilor, »Pester Lloyd«, aduce exemple. Irlandezii oprimați de Anglia și care tot țin încă la independență; imperiul Indiilor care de asemeni vrea emanciparea și autonomia; Polonezii din Germania cari visează fără încetare de a-și reconstitui națiunea lor, iată — exemple cari justifică politica separatistă ungurească, chiar după spusele lui »Pester Lloyd«.

Dar atunci cum, de, ungerii găesc rău că în ce-i privește pe ei, li-se observă aceeași conduită? Apărători geloși și intransigenți ai naționalității și drepturilor, ei ar trebui să înțeleagă că și alții pot să simță și să lucreze ca și ei, și să nu se pornească a da Europei tristul spectacol a unui popor reclamându-și în strigăte desperate, drepturile pe cari le refuză în mod brutal acelora ce le sunt supuși credincioși.

Cauza neînțelegerilor dintre Anglia și Austro-Ungaria.

Se știe că în timpul crizei de anexiune a Bosniei, relațiile dintre Austria și Anglia se răciseră foarte mult. Guvernul englez arăta o simpatie vădită pentru Turcia și Serbia, iar presa engleză ataca cu energie Austria.

După rezolvirea crizei, relațiile între aceste două state au început să se îmbunătățească. Acum în urmă, cu ocazia sosirii regelui Eduard la Marienbad a apărut în marele ziar englez »Times« un articol în care se făceau diverse destăinuri asupra acțiunilor diplomatice din timpul crizei, prin cari se dădea satisfacție Austriei. Între altele, în acel articol se recunoaște că, Isvol-sky fusese pus în cunoștință de către Aehrenthal că anexiunea se va proclama în curând, fără ca el să fi obiectat ceva. Se știe că guvernul austriac a declarat aceasta imediat după procla-

Jules Renard*.

Vânătorul de Imagini.

Lui Diamant
A. C.

Sare din pat de cu ziuă și nu pleacă decât dacă mîntea îi este limpede, inima curată și corpul ușor ca o haină de vară. Nu ia de mâncare cu dânsul; pe drum, are se bea aier curat și are se respire mirosuri înviorătoare.

Își lasă armele acasă și se mulțumește să deschiză ochii: plasă în care imaginile se prind singure.

Întăia pe care o prinde este aceia a drumului

*) Autorul acestei schițe, tradusă din cartea »Po-vești din natură«, Jules Renard, dela Academia Goncourt, — e unul din cei mai prețioși stilisți ai Franței.

Îndrăgostit de viața dela țară, Jules Renard o descrie cu un realism uimitor, plin de subtilități. Natura și tot ce trăiește în natură îl pasionează. El redă fidel ceia ce vede, în două-trei pagini, de cele mai multe ori în câteva rânduri.

Jules Renard a publicat pîn'acum Poil de Carotte — un admirabil capitol din viața dela țară, care, pre-

ce-și arată oasele, — pietre poleite — și șanțurile — vine sparte — între două șiruri de gard-viu de pruni și duzi.

Apoi, prinde riulețul ce albește la coate și doarme sub mângăierea sălciilor; un pește care se întoarce pe burtă, și sclipește ca un ban de argint; și-și încrețește fața, vânătorul îndată ce începe să cadă o ploaie fină.

Vânătorul mai prinde imaginea holdelor de grâu ce se leagă, a trifoiului pofitor și a pășunelor chenărite cu ape. În treacăt, mai prinde și sborul unei ciocârlii sau al unei vrăbii.

Apoi, într'n pădure. Nu se cunoștea nici el înzestrat cu o simțire atât de delicată.

făcut în piesă de teatru a servit ca debut și prin succes celebrei tragediene Suzanne Després; un volum de schițe Lanterne sourde romanul L'écorticeur, Histoires Naturelles etc., etc.

La toamnă, va reprezenta pe scena teatrului Odeon La bigotta, piesă în două acte.

Jules Renard e trecut de 55 ani și-și petrece majoritatea anului la țară, unde e primar. Vom publica din cînd și alte schițe ale acestui scriitor senin, plin de poezia naturii...

Imbibat numai decât de parfumuri, el nu pierde nici un murmur, și, ca să comunice cu copacii, nervii săi se leagă de nervura frunzeilor.

În curând, vibrând până la neliniște, el vede prea mult; dospește... dospește; îi e frică. Atunci iese din pădure și, de departe, urmărește țărani ce se întorc în sat.

Pe câmp, își pironeste lung privirea spre soarele ce se culcă desbrăcându-și hainele luminoase peste orizont, printre nouri răspândiți de-avalmă.

În sfîrșit, ajuns acasă cu capul plin, stînge lampa; multă vreme, înainte de a adormi își numără imaginile cu plăcere.

Blânde, ele renasc în voia amintirii. Fiecare imagine trezește câte una alta; fără încetare, numărul lor strălucitor crește. Par nou-venite, ca prepelițele ce, răspândite toată ziua, cântă seara, fără frică de primejdie și se chiamă din depărtare'n depărtare, de prin adâncurile brazdelor...

Clarnet.

Mașini de cusut, biciclete, motoare, mașini de scris, mașini agricole și gramofoaen, la

FALK IMRE se pot procura cu plătere în rate

►► Mare atelier mechanic de reparaturi. ◄◄

Montare de sonerii electrice și reparare. Atelier de reparat mașini de scris și decusut, biciclete și motoară

Cu stimă: **Falk Imre, Kolozsvár, str. Deák Ferencz nr. 30.**

Face un fond pentru școala din loc. din care fond se va plăti leafa învățătorului, fără a ne otrăvi cu banul statului.

Așa e bine, frumos și creștinește dacă își aduce fiecare aminte de pătura din care s'a rupt. Și câte nu mai face darnicul episcop Dimitrie Radu; pe cari le învălm în vâul tăcerii. Pe acest mare om numai nepoții îl vor ști prețui în deajuns, și cum să și cuvine.

Trebuie să vadă oricare român, că Prea Sfinția Sa Radu a fost *altul* la Lugoj, e *altul* la Orade, și *nu poate fi acelaș* la Blaj.

În Orade în mijlocul unui cler, din care face parte pleiada lăpădăturilor de Clintocești, și e rușine, starea între ei e canon, și e chin viața când te ști silit a sta împreună cu ei. Cine a auzit pe P. S. Sa Radu, vorbind în Roma, despre mărirea strămoșilor noștri romani, apoi despre datorințele ce avem noi românii... față de ei, cine i-a văzut ochii fulgerători, plini de mândrie și în momentul culminant al însuflețirii, și cu capuțiu mototolit în palme, — pe acela nu-l va lăsa sufletul lui românesc să zică dimpreună cu ungarul: Român! român, dar sufletul lui e maghiar!

Pictorul Smigelski.

Pictorul Smigelski, aproape de vre-o două luni, lucră la noua biserică din Tâmpahaza — Satnou. D-sa e bizantinist în pictură. În stil bizantin e pictată și catedrala din Sibiu. Ritul nostru e oriental, și arta bizantină a înfrumusețat totdeauna păreții bisericelor noastre. Artă aceasta ne plăcut, mai mult, ni-e mai dragă, mai sfântă, mai aproape de sufletul nostru. Și greșesc mult neamurile, ce pocesc sfinții năpărlindu-i și poreclindu-l de sfinți naționali.

Ce impresie ciudată va face ori cărui privitor Preacurata ungarilor, o femeie rumenă, bine devotată, cu clinii și sânii foarte creșcuți, părul bogat împletit în coade, pieptul puțin decoltat. Cisme roșii îi mai lipsia ca să fie adevărată trăscăiană, ce vinde pela găii turte de Turda. Și Preacurata asta râde, râde așa de dragă, așa de fericită, te chiamă cu zimbetul, te oprește cu brațul, iar sufletul celui ce cade în rugăciune în fața ei, fără îndoială, se va vedea prins în mreaja ispitei; pripășind pe cărările patimilor.

Dar sfinții d-lui Smigelsky sunt par'că umbre tăcute, cu fețele subte, în care nu respiră leac de sănătate, îndestulare trupească. În schimb e în punctele mari negre a ochilor ceva neînțeles, tainic sfânt, ce-ți înfioară sufletul, făcându-te părtaș durerii chinului, amarului ce paște fruntea înourată, oboseli ce se vede de pe brațele subțiri, căzute la vale ca istovite. Numai acești sfinți ne pot apropia sufletul de Acel în a cărui casă am plecat, pentru spășirea patimilor, ispitelor, din călătoria noastră cu mii de răspântii ce duc toate spre rău, din valesă asta amară a plângerii, în care ni-s sorocite multe dureri și puține plăceri...

Poți să colnzi toate cele peste 300 biserici ale Romei, sufletul nu-ți va fi mișcat niciodată, ca după ce ai stat un ceas în domul San Marco din Veneția. După ce ai lunecat, ca o umbră prin norii de tămăie, prin întunecul în care auzi un glas neauzit de urechi, auzi par'că falfăirile arpiilor de argint. Când ai privit mult, mult, murmurând o rugăciune, cu firul rupt la jumătate, ea ț-a murit în sufletul vrăjit de sfinții atât de triști, de întunecați, de mândri ai acestei mânăstiri.

Buimăcit de cap, eși și te plimbi pe malul grand canalului în ninsoarea strălucitoare, ce cade pe lespezile de marmură, — în lumea aceasta scaldată în soare îți simți sufletul atât de străin, aici pe țarmurul asta aurit, unde se vede tot ce trebuie să fie ascuns... Un gând păgân îți cere loc în casa minții tale; și-ți vine să râzi de cei ce cred că raiul e loc scaldat în lumină, în soare, în cântări vesele de coruri îngerești. Nu! Nu! Raiul cine vrea să l simtă aproape și în sufletul lui, acela n'are decât să sează aici, câteva sferturi de ceas, între sfinții aceștia triști, posomorâți, pesimiști, investmâtați cu umbrele nopții, meditănd, — va ajunge la concluzia, că nu e loc fericit, nu e raiu, acolo unde sunt

cântări vesele, sclipiri de aur și argint, sfinți cu nimburii prea luminoase și cu tronuri făurite din nestemate.

Dealminteri d. Smigelsky are și pânze din cari știm, că face artă națională. De pildă »Tabloul comemorativ« făcut cu prilejul serbărilor jubulare din 1908 (vezi »Luceafărul« nr. 11 a. c.) care poartă o inscripție așa de frumoasă: »In veșnică muncă roditoare primind mărirea străbună, prin vechea evlavie și glorie nouă spre siguranța viitorului«.

Despre profesorul pictor d. O. Smigelsky îmi rezerv a vorbi mai pe larg cu ocazia sfințiri bisericii de aici.

A. Maiorescu.

Greva din Suedia.

Greva uriașă ce a izbucnit de câteva zile în Suedia se pare a fi pe sfârșite. Fondurile greviștilor sunt pe sfârșite și ca să nu treacă momentul oportun fără rezultat, mulți dintre ei agită între impiegații căilor ferate, pentru ca și ei se proclame greva. Știrile ce au sosit ieri, că greva ar fi luat proporții noi sunt exagerate în mare parte: greva culegătorilor tipografi nu s'a putut menține decât o singură zi; astfel cele mai multe ziare apar deja.

Mulțimea desaproabă lipsa de rezultat a grevei și se prevede că aceasta va provoca noi nemulțumiri între greviști. Turburările, până acum au fost cu totul escluse, greva își menține ținuta deamnă și liniștită, publicul încă nu suferă lipsă de alimente, căci comunicația e îndestulătoare.

O știre telegrafică aduce vestea că deși greva bîntuiește deja de opt zile, totuși nu a avut pînă acum nici un rezultat, toate semnele par a vesti o noaună erupție cu mult mai vehementă, lupta pentru piine decurge în mare aprindere.

Ziarul »Stocholmer Tagbladet« însă aduce știrea că, cea mai mare parte dintre muncitori au hotărît să înceapă lucrul s'au au cerut conducătorilor să ia măsuri pentru începerea lui. În capitală publicul desaproabă tot mai mult greva. După toate probabilitățile ziarele își vor începe apariția regulată, cel mult peste două zile. Liniștea a început să se lătiască pretutindeni, tranvaiele circulă fără nici o piedică, viața e destul de animată, uzinele de gaz și electricitate au fost puse în acțiune, pela vitrinele elegant luminate trece lumea veselă, venind dela teatru și circ și pe de laturi se strecoară tainic uniforme oamenilor stăpânirei, cari supraveghează de departe liniștea publicului. Și-ntr'o ordine deplină viața își urmează cursul regulat, chiar bursa și-a început de nou speculațiile.

La țară însă o ganizația socialistă răspândește broșuri pline de insulte pentru familia regală și provoacă mulțimea la grevă. Se prevede o nouă erupție rurală a grevei pe 16 August.

Ticăloșii din Lipova.

— 12 August.

Ieri s'a petrecut la primăria din Lipova un act foarte rușinos și dureros pentru noi românii. Un român harnic, care și-a împlinit datoria totdeauna cu cinste, care crește trei orfani de tată și de mamă d. Aurel Saviciu a trebuit să și peardă postul de casier al primăriei pe care-l împlinea de mulți ani, în urma unui act meschin de răzbunare a »naționalistului« Dr. Aurel Cioban, ginerile lui Hamsea și furnisorul guvernului ungaresc de manuscrise din redacția »Tribunei«.

Iată cum s'a petrecut cazul. De ani îndelungați frații Savici stau în slujba primăriei, unul în calitate de notar, celalalt de casier.

În senzul legii, era o incompatibilitate în deținerea de către doi frați a acestor posturi, amândoi însă și-au împlinit cu atâta devotament slujba lor încât nimeni n'a avut nimic de obiectat și însuși autoritățile închideau ochii asupra

acestei anomalii. S'a aflat însă un român, un »naționalist« vă rog, (care pune la cale furturi de manuscrise prin redacțiile românești și le fuzionează guvernului N. R.), căruia îi pricinuia însonmie faptul că știa călcată o lege. Și a făcut un denunț la autorități cerând să fie destituit d. Savici din post.

I-s'a făcut pe voie. D. Savici, a trebuit să plece din postul de casier, care s'a îndeplinit ieri printr'un *neamț*. Românii, cari au pierdut și o poziție câștigată dela străini, au rămas adânc scârbiți și revoltați de aceasta faptă pe care o detestau chiar și străinii. Intrebat asupra motivului faptei sale, denunciantul n'a știut să dea alt răspuns decât:

— Dacă-i lege, fie lege.

Bieții lipoveni! Ce-or fi păcătuit de le-a venit lighioanele astea pe cap.

Coresp.

INFORMAȚIUNI.

A R A D, 13 August n. 1909.

— Jaful din Fiume. Am anunțat ieri că trei bandiți au pătruns în localul băncii populare, de pe piața Dante, din Fiume, și după ce au împușcat pe directorul institutului, au jăfuit casa și servitorului Crennici George i-au luat cele patru mii coroane ce le adusese cu sine și au fugit. Unul dintre ei, Chisenievsky însă, a fost prins. Celorlalți doi, Mihai Spector și Petru Orlov încă nu li-s'a dat de urmă, dar după toate probabilitățile, nu va dura mult și vor fi prinși, căci poliția a luat cele mai severe măsuri pentru prinderea lor, fiind ajutați de indicațiile ce au primit asupra identității lor. După o perchiziție domiciliară făcută în locuința pungășilor, au dat de încă un complice al lor, Avram Crivicky, pe care l-au luat în primire.

Locuința criminalilor. Abia a sosit și telegrama, care anunța crima din Fiume, și poliția secretă din Pesta — presupunând că criminalii sunt locuitori ai capitalei, a dispus urmărirea lor. Agentul secret Sarcady a și aflat locuința criminalilor în strada *Dagaly Nr. 7* și însoțit de câțiva tovași s'a transportat la fața locului. Aflând dela portar că acolo locuiește și un anume *Crivicky*, un individ din Rusia, fără ocupație, ia părut lucrul cam suspect și s'au pus la pândă, până la reîntoarcerea acestuia, căci era dus de acasă. Peste puțin omul în cauză s'a reîntors și — perchiziționat, au dat de cheia camerei lui și-au făcut perchiziție domiciliară. În locuința lui Crivicky au găsit mai multe scrisori rusești din Rostock și două fotografii, cari erau chiar ale celor doi complici, una făcută în Tarnopol și cealaltă în Liow.

Interogatorul lui Crivicky. Dintru început criminalul a privit foarte flegmatic manopera agenților, și nega cu cinism toate acuzele ce i-se aduceau, dar în sfârșit a mărturisit că e de origine de lângă *Don*, din Rosdock (Caucaz) și a făcut cunoștința lui Spector acum cinci ani.

Pe atunci acesta era pantofar și-i mergea bine, dar a lăsat toate baltă și plecat la *Liow* de unde i a scris în mai multe rânduri, peste vre-o câțiva ani Spector îi scrie să vină la Budapesta, unde el muncește la fabrica de corăbii și vor găsi amândoi de lucru. A și plecat la Budapesta, în lipsa de orice ocupație, și atunci a făcut cunoștința lui *Chisinievsky* și puțin după aceea a lui Orlov. Între lucrurile confiscate la perchiziția domiciliară s'a găsit și o scrisoare compromițătoare — referitor la furtul de astă toamnă la banca din Ujpest, se face pomenire de un anumit *Hajm* și e aproape sigur că și actuali sunt

Schaber Lajos

vopsitorie de primul rang și atelier de curățit hainele de mătase și fire de lână, cu putere de aburi

0zabadka, Bercsényi — u. 314.

Primește vopsirea și curățirea de haine bărbătești și femelești, uniforme, perdele de dantele și tunis, umbrele, broderii. Dantele vopsesc conform gustului celui mai rafinat, după modele. Primesc curățirea de materii de mobile atât în casă, cât și afară de casă. Mănuși de glassé și rocuri de piele se vopsesc elegant. — Hainele de doliu se vopsesc în decurs de 24 ore. — Comandele postale se execută prompt și conștiințios

amestecați în cauză. Din Fiume vine știrea că directorul Miloș a murit și a fost transportat la morgă. Totodată se anunță că nu s'a dat încă de urma celor doi fugari. La interogatoriu ce s'a luat lui *Chisenievsky* de judele de instrucție — acesta a denegat orice lămurire.

— **Familie pustită.** Miercuri dimineața croitorul *Karácsonyi* din loc, întorcându-se acasă în zorile zilei — după o noapte de petrecere — și a găsit nevasta și cele două copile asficsiate de fumul, carui îi dăseră drumul în odaie. S'a constatat că femeia sa omorât într-un acces de histerie. După ce s'a încuiat cu copilele în casă, a făcut focul în cuptor și a scos burlanul ca fumul să năvălească în cameră. Toate trei au murit asficsiate de fumul otrăvitor.

— **Necrolog.** Alăm cu sinceră părere de rău încetarea din viață a judeului dela Curtea de apel din Oradea mare *Paul Fassie*, întâmplată la 8 August a. c. în vârstă de 65 ani.

Defunctul a fost în mai multe rânduri membru în sinoadele noastre bisericesti și s'a distins totdeauna prin bune sentimente românești, cu toate că era în slujbă unde acestea nu se privesc cu ochi buni. Noi dela «Tribuna» îi vom păstra totdeauna suvenirea unor acte de echitate și dreptate. Era într-o vreme președintele senatului de acuză la tribunalul din Oradea. Atunci, s'a întâmplat că în vre-o câte-va procese am fost achitat. Faptul n'a trecut neobservat și în scurt timp *Paul Fassie* este înlocuit. Afacerea n'a eșit însă rău pentru dânsul, fiindcă pentru a putea fi înlocuit trebuia avansat. Și a fost avansat la Curtea de apel.

Despre încetarea sa din viață familia ne trimite următorul anunț.

Subscrișii cu inima înfrântă de durere totodată și în numele număroșilor consăngeni anunță trecerea din viață a mult iubitului soț, tată, frate, unchiu și rudeni *Paul Fassie*, jude de tabla regiască din Oradea-mare întâmplată la 8 August a. c. d. m. la ora 1, — după grele și lungi suferințe — împărțit cu sfintele taine, în etate de 65 ani și 27 ani a fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești se vor astruca după ritul gr. or. dela locuința nr. 5 «Ör-utca» în cimlterul de *Ujváros* în 10 August d. m. la 5 ore. — Oradea-mare 9 August 1909. — v. d. *Paul Fassie* născ. *Catinca Roman*, ca soție. *Eugenia, Valeria și Gizela* ca fiice. Parteneriu *Cosma* cu soția *Maria Roman* și familia ca rudeni. *Berta Fassie* v. l. *Papp*, *Rozalia Fassie* cu soțul *F. Techa*, *Alexandra Fassie* cu soțul *I. Gherlan* ca surori și cumnați. v. d. *Irina Fassie* și familia, v. d. *Teresia Fassie* n. *Thürer* cumnată, cu fiul *Teodor Fassie* ca nepot.

3979—909.

Anunț școlar.*)

Școala civilă de fete din Arad.

Se aduce la cunoștința On. public, că înscrierile la școala civilă de fete cu internat din Arad pentru anul școlar 1909/10 se vor face în zilele de 19—22 August (1—4 Septembrie) a. c., în localitatea școlii (Strada *Deák Ferencz* Nr. 27).

Părinții vor proceda însă corect, dacă în scris, își vor anunța fetele spre primire încă de mai înainte, îndată după publicarea acestui anunț, adresându-se în această afacere dlui *Dr. George Ciuhandu*, referent școlar la Consistorul din Arad.

Taxa pentru internat este: 450 cor. pe anul întreg școlar, în care sumă se cuprinde și didactrul școlar.

Taxa pentru întreținere este a se plăti anticipativ în patru rate egale la înscriere, 1 Noiembrie, 1 Februarie și 1 Aprilie, la casa Consistorului.

Pentru această taxă elevele vor primi:

*) Ziarele românești sunt rugate a reproduce acest anunț.

1. Instrucțiunea prescrisă pentru clasele I—IV civile, educațiune religioasă-morală, deprindere în conversațiune română, maghiară și germană, apoi instrucție în economia de casă, deprindere în pregătirea bucatelor, croit și cusut.

2. Locuință în odăi igienic îngrijite, provăzute cu mobile necesare.

3. Vipt întreg și anume: dejun (cafea cu lapte), prânz (2 plesse, iar Dumineca și în sărbători 3—4 plesse), ujină (lapte) și cină.

4. Spălat, luminat, încălzit și tot la 2 săptămâni baie (scaldă).

Afară de taxa de întreținere elevele interne mai au a solvi 10 cor. pentru medic (pe an), pentru care taxă elevele interne vor primi în caz de lipsă îngrijire medicală și medicamente.

Pentru instrucție la pian se plătește lunar o taxă de 10 cor. (3 ore la săptămână).

Atât elevele externe, cât și cele interne vor plăti la prima înscriere 6 cor., ca taxă de înscriere.

Tot la înscriere fiecare elevă va avea să mai plătească 1 cor. la an pentru biblioteca școlară și 25 cor. taxă de mobilă.

Taxele: pentru medic, de instrucție la pian, de înscriere și pentru sporirea bibliotecii se vor plăti la mâna directoarei școlii.

Elevele externe vor plăti didactru 60 cor., la an, de asemenea anticipativ, în 4 rate egale de câte 15 cor.

Elevele externe, cari vor veni mai târziu, au să plătească întreg didactrul, iar elevele primite în internat mai târziu, vor avea să plătească didactru pe timpul întârzierii.

Elevele interne, cari ar absentă din internat în decursul anului școlar din cauză de morb sau din alte cauze, — fie absentarea mai lungă ori mai scurtă, vor avea să plătească întreaga taxa de întreținere, dar numai în cazul când eleva respectivă, pe lângă toate că va fi absentat, ar putea fi admisă după lege la examen.

Acele eleve, cari după absolvarea școlii doresc să se mai perfecționeze în economia de casă, croit cusut, muzică, pictură ș. a. vor fi primite ca eleve benevole cu taxa elevelor interne.

În clasa I civilă se primesc eleve, cari dovedesc, că au absolvat cu succes 4 clase elementare ori apoi, în lipsă de certificat școlar, vor presta examenul de primire.

În celelalte clase se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes clasa premergătoare la școală de categoria școlii civile.

Absolventele clasei a V și VI-a elementare se primesc, pe baza unui examen de primire, în clasa corăspunzătoare etății candidatei și a rezultatului dovedit la examenul de primire.

Elevele, cari se matriculează pentru primădată la școală, afară de atestatul școlar din clasa precedentă au să mai producă: extras de botez și certificat de revaccinare.

Fiecare elevă internă are să aducă cu sine: 1 saltea (madrat), 1 covorel lângă pat, 2 perini cu 4 fețe, 1 papiomă cu 2 cearșafuri de desupt (lepedee) și 2 cuverturi albe (acoperitoare de pat), 6 bucăți de rufe, schimburi din fiecare și anume: 6 cămeși, 6 camizoane, 6 pantaloni, 6 părechi de ciorapi, 4 rochițe, 12 batiste, 6 ștergare, 3 serviete, toate cu monogramă proprie, apoi tacămuri: cuțit, furculiță, lingură mare și linguriță, 2 pahare (1 pentru beut, iar altul pentru dinți), 1 lavor (lighian), 4 cărpe pentru șters lavorul, perie de cap, de dinți și de halne, peapăn și foarfeci, haină de port și 4 surțe negre, 1 palton (haină de iarnă) și 2 părechi de ghete și 1 ploier.

Afară de acestea, fiecare elevă internă ori externă îndată dela începerea anului școlar are să fie provăzută cu manuale și revizite de învățământ, respective cu revizitele de scris, muzică și lucru de mână.

Pentru lucrul de mână și pentru alte trebuințe se va depune, la mâna directoarei internatului, o sumă oarecare de bani despre care se va purta socoteală.

Elevele la înscriere au să fie însoțite de părinți sau îngrijitorii lor.

În privința uniformei, care va fi modestă, se

vor lua dispozițiuni ulterioare, ca să fie cât de ieftină și bună.

Prelegerile se vor începe fără nici o amânare, în 24 August (6 Septembrie) și dela acest termen elevele vor putea fi primite numai cu concesiune specială din partea Consistorului diecezan.

Arad, din ședința dela 11/24 Iunie 1909.

Consistorul român ortodox
din Arad.

Economie.

Muștele de Hessa. Ministerul r. u. de agricultură, spre a preîntimpina pagubele incalculabile, pe cari le aduc așa numitele muște de Hessa (*Lecidomya destructor*), ni-a pus la dispoziție următoarele orânduiești, întemeiate pe experiențele câștigate în Statele-Unite (America) din prilejul secerișului și anume:

În hotarul acelei comune sau oraș, în care în anul trecut sau în cel de față, s'au arătat în măsură mai mare stricăciunile pricinuite de muștele de Hessa, sunt de a se face așa zisele sămănături înșelătoare. Acestea sămănături se fac așa: că sămănăm pela sfârșitul lui August sau la începutul lui Septembrie, în câteva bezde din fiecare tablă, sămânță de grâu de toamnă sau de săcară de calitate cea mai slabă.

Scopul e, ca muștele de Hessa, să-și depună în acestea bezde ouale.

Acestea sămănături înșelătoare la sămănatul obișnuit, dar mai târziu înainte de începerea iernii, să ară cât se poate de adânc având deosebită grijă, ca acestea în întreaga lungimea lor să ajungă sub pământ, ca astfel în primăvara roiiu muștelor să nu poată ieși la suprafață. E bine ca sămănăturile înșelătoare să se apese cu tăvălugul.

Organele statului au primit ordin strict să supravegheze executarea orânduieștilor de sus, încât pentru teritoriile, în cari s'ar fi ivit muștele de Hessa.

Atragem atențiunea economilor noștri asupra acestor orânduiești.

Sibiu, 7 August 1909

Comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu«.

Pant. Lucața,
prezid.

Vic. Tordășianu,
secretar.

Redactor responsabil **Constantin Savu.**

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons.

Fond. în a. 1891.

Cele mai bune

Oroloage
de turn

le pregătește

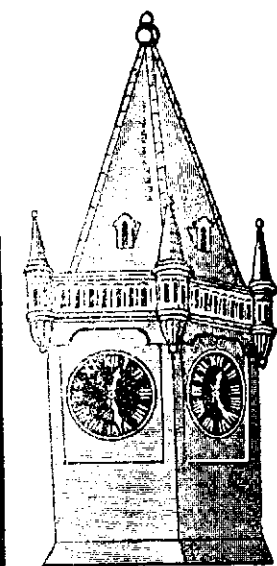
NADLER A.

urmașul lui

LEUTWYLER F. E.

Budapesta, VII.,

strada **Kazinczy 28.**

Execută și invențiuni.

— Preț-curent și prospect gratuit. —

Acți cari se vor provoca la ziarul »Tribuna« primesc favor.

România. — Ministerul Domeniilor.

SERVICIUL PESCĂRIILOR

Biroul de vânzare TULCEA.

Cota pieței Tulcea în ziua de 23 Iulie 1909.

SPECIA	Sectia VI-a					
	PROASPĂT			SĂRAT		
	Maxim.	Minim.	Cantit. vândută	Maxim.	Minim.	Cantit. vândută
Crap						
Ciortocrap	66		3			
Ciortan						
Ciortanică	45	38	1456			
Caracudă	20	8	2068			
Lin	17	14	676			
Platică						
Carjancă						
Băbușcă	17	10	125			
Mreană						
Cosac						
Șalău mare	122	34	712			
mic						
Știucă mare	35	28	1313			
mică						
Avat						
Sabiță	17	14	26			
Biban						
Obleți						
Albitură						
Somn până	109		23			
larma						
lăprac						
Somotei	33	26	305			
Morun						
Lisetru	137		22			
Păstragă			6			
Viză						
Bagzar	135		1500			
Scumbil de Mare						
Dunăre						
Rizealcă						
Chefal						
Calcan						
lere Morun						
L setru						
Păstragă						
Șiuică						
Crap						
Raci						

Șeful biroului de vânzare C. Hurgulescu.

Agent vânzător Popescu.

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut și biciclete din Ungaria-de-sud.

Disting în Timișoara la anul 1891 cu marea medalie de argint.

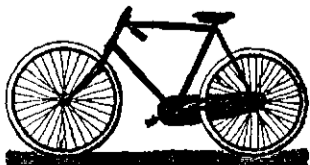
Fondat la 1880.

Reinhold ZOLLER

măiestru mecanic FEHÉRTÉMPLOM Schillergasse 8. lângă „Burg”.

Își recomandă on. public din loc și provincie marele său atelier mehanic unde se repară tot felul de mașini de cusut și biciclete.

Ține în depozit cele mai bune biciclete noi, mașini de cusut și obiecte de casă și industrie, așa d. e. părți singurate de mașini și biciclete.

— Prețuri moderate, serviciu prompt. —

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA

1908. 19 Iulie.	ACTIV	1909.	
		11 Iulie.	18 Iulie.
125342171	88042171 Reserva metalică Aur 86717030	120862500	121497030
898778	37300000 „ Trate Aur 34780000	1006352	818849
47714989	Argint și diverse monete	54822220	56567698
8044900	Portofoliu Român și Străin	31808333	31960215
17508537	(*) Impr. contra ef. publice 13334150	11999924	11999924
11999924	„ „ „ „ în cont curent 18626065	15093086	15093086
15480553	Fonduri publice	3151121	3151121
3216621	Efectele fondului de rezervă	5975515	5976401
5953455	„ „ „ amortisarea imob. și material	704976	705128
699307	Imobili	35837	126218
115491	Mobilier și Mașini de Imprimerie	110838915	112127815
109235059	Cheltueli de Administrațiune	—	—
—	Depozite libere	24202114	28745065
30380288	„ „ & provizoria	29891926	28562769
25849531	Compturi curanți	410392819	417331319
402434604	Compturi de valori	—	—
—	PASIV	12000000	12000000
12000000	Capital	26727618	26727618
24928807	Fond de rezervă	3992572	3992572
3734034	Fondul amortisării imobilelor și material	254471860	260037880
250164730	Bilete de Bancă în circulațiune	2237648	2237648
2190642	Profituri și pierderi	124206	207786
181332	Dobânzi și beneficii diverse	—	—
—	Compturi curanți	—	—
—	„ „ „ & provizoria	—	—
109235059	Depozite de retras	110838915	112127815
402434604	Scomptul 5% „ Dobânda 5 1/2%	410392819	417331319

Este foarte importantă

penru bolnavi și reconvașenți folosirea excelentului întăritor de mușchi și oase

pesmetul nutritor Tropon (Tropon Nähr-Zwieback)

pregătit din albuș de ou. —

— Se află de vânzare la: —

FRIEDRICH SCHIEB
Sibiu — Nagyszeben
— Elisabethgasse Nr. 12. —

In Sibiu (Nagyszeben)

Vanele de baie Stuchlich

O piesă e numai cu 40 de cor.

Incălzește în 3/4 de oră 150 de litri de apă, penru care consumă ca combustibil numai 10 fileri de cărbuni de lemn.

O vană de neincălzit numai 24 cor.

Lungimea fundului vanei 122 cm.
:: :: Înălțimea de 60 cm. :: ::

Comandele se efectuează imediat și se trimis cu rambursă.

Gustav Stuchlich
Entengasse 17. HERMANSTADT. Saggasse 15.

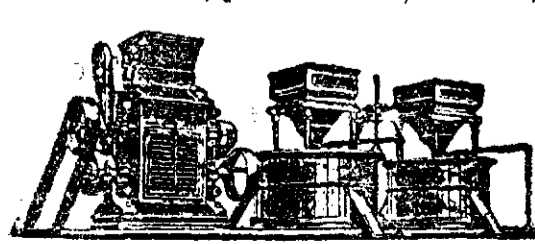
Rabatin Testvérek

prima fabrică de motoare și mașini, turnătorie de fier din Bichișciaba.

Telefon 50. **Békéscsaba**, Vasut-utca.

Recomandă fabricațiile proprii de motoare mănate cu benzin și cu uleiu brut, locomobile, motoare absorbitoare de gaz. Mașini motoare pentru drumuri mănate cu benzin, pentru arat și treierat, pe lângă condițiuni de plătere favorabile în rate. Primesc și efectuează grabnic orice soi de turnare de fier și de metal, transformari, aranjamente de mori, precum și scobirea scaunelor vechi de suluri.

Venirea la fața locului a factorului tehnic gratis.
Căcancelarie tehnică. — Prețuri ieftine.
Garanție deplină și serviciu prompt.

Zénithul de gumă

deja după câteva zile s'a dovedit prin miș de sorisori de recunoștință dovedește că

specialitățile (preservative) pentru dame și domni, inventate sub numele Zénith sunt cele mai de încredere, nu strică sănătatea, ceea ce eră defectul celor de până acum.

Prețul: 1 duzină de Zénith pentru domni 8 cor., 1 bucată Zénith pentru dame 7 cor.

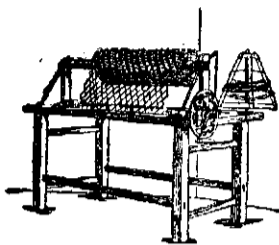
La comandă vă rugăm să fiți atenți la numele Zénith, căci numai stinca e veritabilă, dacă e provăsat cu marca Zénith. — Se trimite în străinătate și în țară pe lângă cea mai mare discreție, recom. și cu rambursă.

Agentura principală în Ungaria:

DEUTSCH IZIDOR

magazin de instrumente medicale și pentru îngrijirea bolnavilor.

Szabadka, Kossuth-u.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, siguraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— Primul crător mijlocesc. —

Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.

— Premiat la 6 expoziții. —

E o noutate
de senzație
pentru
menagere!

Măngăiaul meu patentat

care face revoluție în menagi și devine indispensabil în orice casă. Inmanuarea lui e simplă și ușoară, încât îl poate inmanua fără oboseală și o fetiță de 14 ani.

Măngăiaul meu nu rupe rufele, se — lucrează cu el curat și frumos. —

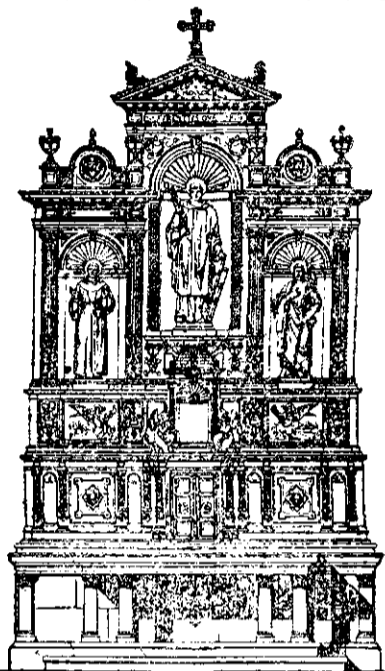
Il expedează inventatorului

KELEMEN MÁRTON

strungar artistic

— Győr, Andrásy-ut 24. —

☛ Catalog gratuit și porto-franco. ☛

Cel mai mare institut de industrie artistică bis. din Ungaria.

Lewisch Robert

sculptor și arhitect de altare

— Szombathely. —

Face tot felul de mobilier de biserică, așa ca:

Iconostase și altare — statui de piatră și lemn — amvoane și scaune de spovedanie — siera Domnului, grota Mariei de Lour — cristelnițe, icoane de stațiune — sculptură în relief sau pictură — străni — pictură de biserică și altare.

Renovează în stil altare vechi, amvoane și statui, aurește și marmorează. Preț-curent, proiect de budget și planuri gratis. Dacă sunt chemat pentru examinarea lucrului, mă duc oriunde pe cheltuiala mea proprie.

Pământurile Andaházi
de pe pusta Kutas se află de
vânzare începând dela 2
jughere în sus.

Deslușiri mai detaliate dă:

Herzog Sándor, Arad

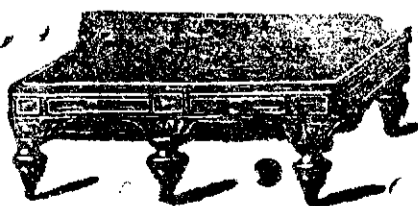
str. Weitzer János nr. 15.

Joan J. Popidan,

măsar de edificii, mobile și billiarde în Sibliu.

Se recomandă în atențiunea onor. public din loc și din provincie. Face tot felul de edificii și mobile de școlă, prăvăli și biurouri, montează cafenele și restaurante.

Mai ales atrag atenția on. proprietari de cafenele și restaurante asupra atelierului meu de billiarde, unde le săvârșesc pe lângă prețurile cele mai moderate și garanție.

— DROGUERIE. —

Dubiniewicz Oszkár

— comerciant de articole medicale, chimice și parfumuri. —

☛☛☛ Kolozsvár, str. Deák-Ferencz nr. 8. ☛☛☛

☛☛ Chiag litr. 3 cor. ☛☛

Aparate de fotografiat și tot ce se ține de ele, hârtii și articole chimice, Aparate dela 8—200 cor.

Petrol-China cel mai bun mijloc contra mătretii a căderii părului și cărunțirii. Prețul Cor. 1-02.

RUDOLF CZECK

: urmașul lui :
Julius de Molnár

SIBIIU (NAGYSZEBEN) Grosser Ring Nr. 19.

— Execută tot felul de icoane artistice. —

Platinatipia icoane simple mici și până la mărime naturală. — Picturi renumite cu ulei în toată mărimea, după orice fotografie mică.

Fotografierea copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe, că atelierul acesta în privința mărimei este primul. Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.

Prețuri moderate.

Cu deslușiri servesc bucurosi.